

ISSN:1306-3111
e-Journal of New World Sciences Academy
2008, Volume: 3, Number: 1
Article Number: C0040

SOCIAL SCIENCES
SOCIOLOGY

Received: June 2007
Accepted: December 2007
© 2008 www.newwsa.com

Yelda Sevim
Burcu Gezer
University of Firat
ysevim@firat.edu.tr
Elazig-Turkiye

**KADIN ÖĞRETMENLERİN ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE BAKIŞ AÇILARI VE ÇALIŞMA
ORTAMLARINDA RİSK VE SORUMLULUK ÜSTLENEBİLME DURUMLARI
(ELAZIĞ İLİ ÖRNEĞİ)**

ÖZET

Bu çalışmayla kadın öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine bakış açıları ve çalışma ortamlarında risk ve sorumluluk üstlenebilme durumları belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla araştırmacılar tarafından geliştirilen anket Elazığ ili merkezindeki 12 ortaöğretim kurumunda uygulanmıştır. Verilerin analizinde öğretmenlerin branş, hizmet yılı, yöneticilik deneyimi, okuldan memnun olma durumu, öğrenciler tarafından en çok sevilen öğretmen karakteri hakkındaki görüşleri incelenmiş; kadın öğretmenlerin öğrencileri için örnek davranış modeli oluşturabilmeleri, okulun başarı ya da başarısızlığından kendilerini sorumlu hissetmeleri, eğitim ortamında risk ve sorumluluk üstlenebilmeleri, meslekî gelişimleri, dersi sunma becerileri, sınıftaki olumsuz davranışları kontrol edebilmeleri, öğrencilerin öğretmenlere derste merak ettiklerini sorabilmeleri, öğrencilerin sınıf dışında öğretmenleriyle konuşabilmeleri konularında öğretmen görüşleri arasında fark olup olmadığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kadın Öğretmenler, Okul Ortamında Risk ve Sorumluluk Üstlenebilme

**THE VIEW-POINT OF TEACHING PROFESSION OF THE WOMEN TEACHERS AND THE
SITUATION OF TAKING RISK AND RESPONSIBILITY IN THEIR WORKING
ENVIRONMENT (A CASE STUDY OF ELAZIG)**

ABSTRACT

With this study, it is tried to determine the view-point of teaching profession of the women teachers and the situation of taking risk and responsibility in their working environment. With this aim, the public survey that improved by the researchers practiced on 12 high schools in the center of Elazığ. In the datas' analyze, it is examined teachers' branch, experience, management work experience, pleasure of school, characteristics that most liked by the students; and it is determined if there is a difference between teachers attitudes about being a behaviour model for students, feeling to be responsible from the school's success and unsuccess, taking risk and responsibility in the education environment, vocational development, the ability of presentation of the lesson, the ability of controlling the negative behaviours in the classroom, the situation of asking the students to the teachers what they wonder in the lesson, the situation of the students talking to the teachers on the outside of the classroom.

Keywords: Women Teachers, Taking Risk and Responsibility in the School Environment

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Kadınlar tüm toplumlarda ve tüm dönemlerde, o dönemin koşul ve niteliklerine göre değişen biçim ve statülerde ekonomik faaliyetlere katılmışlardır. Ancak onların ücretli olarak çalışma hayatında yer alışında Sanayi Devrimi'nin önemli rolü olmuştur (Tokol, 1999:19). Kadınların ücretli olarak, işçi statüsüyle çalışma hayatına girmeleri 18. yüzyıl sonlarında İngiltere'de başlayıp, Avrupa ve dünyaya yayılan sanayi devriminin meydana getirdiği toplumsal değişimle gerçekleşmiştir (Aydın, 1999:73). Ülkemizde kadının meslek sahibi olmasına yönelik ilk çalışmalar Tanzimat Dönemi'nde yürütülmeye başlanmıştır. Öncelikle kız çocukları için yeni eğitim kurumları açılmış, Meşrutiyet Dönemi'nde bu okullar biraz daha iyileştirilmiş, geliştirilmiş ve bu okulların ilk mezunları ebe ve öğretmenler Osmanlı toplumunun meslek sahibi ve bir ücret karşılığında çalışan Müslüman Türk kadınının temsilcileri olmuşlardır (Oktar, 1998:50). Çalışma yaşamı, bir yandan kadının ekonomik özgürlüğünü ve toplumsal değerini arttırırken, diğer yandan geleneksel değer ve tutumların sürmesi nedeniyle kadın için çeşitli sorunları da beraberinde getirmiştir. Bireysel ve toplumsal önyargılar yanında, kurumlardaki örgüt yapıları da (bilerek veya bilmeyerek), çalışma zamanında esneklik olmaması, kadınlara daha az yükselme imkanı tanınması şeklinde kadınların mesleki gelişimlerini engelleyebilmiştir. Kadınların bu sorunları çoğu ülkelerin gelişmişlik düzeylerine bakılmaksızın ortaktır ve değişmeye direnen ataerkil cinsiyet rollerinden kaynaklanmaktadır. Kadının toplumda hak ettiği yeri alabilmesi, onları çalışma hayatında dezavantajlı konumdan çıkaracak önlemlerin alınması, erkeklerle eşit fırsatların tanınması ve geleneksel zihniyetin kırılması ile mümkündür (Aytaç, 1999:33). Kadın örgütleri küresel ekonominin cinsiyetinin erkek olduğu sonucunu ortaya çıkartmışlardır. Küreselleşmenin cinsiyeti erkektir. Dünyadaki işlerin %67,2'sinin kadınlar tarafından yapılmasına rağmen, elde edilen gelirin yalnızca %9,4'ü kadınların eline geçmektedir (Went, 2001:60). Öğrenim düzeyi ve mesleki beceriler, sosyal ve ekonomik koşullar, iş olanaklarının yapısı ve çeşitliliği kadınların çalışma hayatına katılma oranlarını olumlu yönde etkileyen etkenler olarak ifade edilmektedir. Kadın sorunu, modern toplumdaki kadınlar, sanayileşmenin, kentleşmenin, teknolojideki ilerlemelerin, gelirdeki yükselmenin ve gelir dağılımındaki iyileşmenin sonuçlarından yararlandıkça ortadan kaybolmakta ve öğrenim görüp beceriler edindikçe işgücüne katılma oranları artmakta, ekonomik bağımsızlık kazanmaktadır (Ekin, 1990:56). Yapılan araştırmalar, kişiye meslek kazandıran bir okuldan mezun olmanın, işgücüne katılmada önemli bir etkisi olduğunu ortaya çıkarmıştır. Yüksek öğrenim görenlerin işgücüne en çok katılan grubu oluşturduğu tespit edilmiştir. Eğitim, kadının iş gücüne katılmasında olumlu rol oynamaktadır (Demir, 1997:23).

Toplumların ilerlemesi, sosyal devlet kavramının gelişmesi, kadınların ekonomideki yerlerinin, önemlerinin kavranması, kadınlara yönelik politikaların oluşturulmasına, kararların alınmasına yol açmıştır. Kadının işgücüne katılma oranının yükseltilmesini, çalışma yaşamında daha verimli kılınarak ekonomiye katkılarının arttırılmasını, ücret ve fırsat eşitsizliğini ortadan kaldırmayı sağlayıcı, ayrımcılığı önleyici düzenlemeler yapılmıştır (Aydın, 1999:72). Ülkemizde kadının çalışma yaşamındaki konumunu, uluslararası ölçütleri esas alarak incelemekte yarar vardır. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın 1995 Beşeri Kalkınma Raporu (UNDP, 1995) yeryüzünde kadınların yaşamın her alanında eşitsiz konumda bulduklarını saptamış, cinsiyete dayalı bu eşitsizliğin boyutlarını sayısallaştırmak için, cinsiyete dayalı gelişme endeksi (CDGİ) ve cinsiyete dayalı katılım ölçütü (CDKÖ) olmak üzere iki ölçüt

kullanmıştır. Kadınların ve erkeklerin ortalama ömürleri, yetişkin okur-yazar ve okullaşma ile istihdama katılma ve gelir düzeyine ilişkin verilerden oluşan cinsiyete dayalı gelişme endeksine göre, 130 ülke için hesaplanan CGDİ'nin alabileceği en düşük değer 0, en yüksek değer ise 1'dir. 130 ülkenin CDGİ değerleri değeri 0,60 bulunmuştur. İsveç 0,92 değeri ile kadınların en iyi durumda olduğu ülke, Türkiye ise bu sıralamada 0,74 değeri ile 45. sıradadır. Bu rapordan kadınların tüm ülkelerde mağdur konumda oldukları ortaya çıkmaktadır. İktisadi, siyasi ve mesleki katılım yapısının cinsiyetçi niteliği üzerinde yoğunlaşan cinsiyete dayalı katılım ölçütünde ise, kadınların siyasi katılım düzeyleri meclisteki sandalye oranları ile, mesleki katılım düzeyleri ise hem teknik elemanlar hem de yöneticiler içindeki payları ile ölçülmektedir. Üç bileşenin endekslerinin toplamının üçe bölünmesiyle 0 ile 1 arasında değerler alması beklenmektedir. 1992-1994 verilerine göre 116 ülke içinde İsveç 0,74 ile en iyi durumda, Türkiye ise 0,24 ile 98. sıradadır. Ülkemizdeki, kadınların gerek siyasi katılım, gerek mesleki katılım oranlarında 1994 yılından, 1999 yılına kadar gelişme kaydedildiğini söylemek mümkün değildir (Aydın, 1999:77). Günümüzde Türkiye'de işsizlik daha çok kentsel bir sorun niteliği taşımaktadır. Kentsel alanlarda işsizlik oranları cinsiyet açısından incelendiğinde, kadın-erkek işsizlik oranları arasında önemli bir fark olduğu tespit edilmiştir. Konuyla ilgili DİE'nin 1988-2003 yıllarına ait verilerine göre, erkek işsizlik oranları %7,8-13 arasında değerler alırken, kadın işsizlik oranlarının %13-28,3 arasında değiştiği gözlemlenmiştir (Biçerli, 2004:258). İstanbul, Ankara, İzmir ve Adana'da işgücüne katılım oranını tespit etmeye yönelik olarak yapılmış olan bir araştırmada, bu dört büyük ilde 15-49 yaş arası toplam kadın nüfusunun sadece %28'inin çalışmakta ya da iş aramakta olduğu tespit edilmiştir (Eyüboğlu ve Diğerleri, 2000:22). Çalışmaya hazır işgücü olarak kentli kadının incelendiği bir araştırmanın sonuçlarına göre, kadınların bedenlen zayıf oldukları ve dışarıda çalışmaya gelemeyecekleri, iş hayatının sorunlarıyla erkekler kadar baş edemeyecekleri, bürodaki veya atölye ve fabrikalardaki makinelerini kullanmaya erkekler kadar yatkın olmadıkları şeklindeki görüşlerin, konumu ve eğitimi ne olursa olsun bütün kadınların büyük çoğunluğunun karşı çıktığı görüşler olduğu ifade edilmiştir (Demirel ve Diğerleri, 1999:222). Kadınların emek piyasasındaki görece konumlarını sürekli olarak ülke gündeminde tutacak bir merkezin kurularak kamu ve özel kurumların kadın politikaları oluşturmalarına katkıda bulunacak şekilde örgütlenmesi, yapılan araştırma ve incelemelerle kadın çalışanlarla ilgili olumsuz kanaatlerin kırılması konusunda oldukça önemli bir ihtiyaç konumundadır (Özar, 2000:148).

Tüm ülkelerde sekreterlik, tezgahçılık, hemşirelik, öğretmenlik gibi meslekler kadınların yoğunlaştığı meslekler olmuştur. Bu liste, az sayıda ülkede değişmektedir. Belli meslek ve işlerde yoğunlaşma ABD, İngiltere, İtalya gibi birçok sanayileşmiş ülkede azalmakla beraber devam etmektedir. ABD'de tüm sekreterlerin %98'i, hemşirelerin %97'si, tezgahçıların %71'i kadın olmaktadır. İngiltere'de sekreterlerin %99'u, eğitim alanında çalışanların %58,8'i, büro işlerinde çalışanların %73, 5'i kadındır (Tokol, 1999:22). Kadın öğretmenlerin oransal olarak artışı, cinsiyet eşitliğinin bir ölçüsü ve kadınların bütün ekonomik ve sosyal sektörlere katılımının geliştiğinin bütünleyici bir parçasıdır. Bu, pek çok ülke tarafından uygulanan, kızların eğitime girişini kolaylaştıran ve onların eğitim süreçlerini geliştirmelerine yardımcı olan bir stratejidir. Bu nedenle, kadın öğretmenlerin ülkeler içindeki yüzdelerinin analiz edilmesi önemlidir (Unesco). Tüm toplumlarda olduğu gibi toplumumuzda da bazı meslekler ve roller kadınlar için uygun olarak

nitelendirilmektedir. Öğretmenlik mesleği de kadınlar için uygun olduğu düşünülen meslekler arasında ilk sıralarda yer almaktadır.

Eğitim kurumu, toplumun şekillenmesinde ve gelişmesinde büyük öneme sahiptir ve öğretmenler eğitimin başarısında başat rol üstlenmektedir. Kadınların öğretmenlik mesleğinde başarılı oldukları toplum tarafından genel kabul görmektedir. Çağdaş eğitim anlayışında öğretmen, bireysel farklılıkları göz önünde bulundurarak eğitim öğretim sürecini programlayan, bu süreç içinde kullanılması gereken uygun araçları seçerek amacına ulaşmayı bilen kişidir (Sadık, 1999; akt: Balcı, 2006). Günümüzde öğretmenlerin sahip olması gereken yeterlilikler toplumun gereksinimlerine paralel olarak artmıştır. İyi bir öğretmen "kendisini ve kişisel açıdan sürekli olarak geliştiren, kendisini geliştirmeye ilgili fırsatları ve olanakları araştıran ve değerlendiren öğretmen" şeklinde bir tanımlanmıştır (Seferoğlu, 2001). Öğretmenlerin iyi bir sınıf oluşturmak ve iyi bir öğretmen olmak için 4 temel özelliğe sahip olması gereklidir: Bilgi, bilgiyi aktarabilecek beceri, öğrettiği materyalleri amaca uygun ve öğrenci için ilginç hale getirebilme yeteneği ve öğrenciye gösterdiği derin saygı. Bu 4 nitelik olmadan, iyi bir eğitim-öğretim var olmayacaktır (Brain, 1998). Eğitim kurumlarında temel unsur öğrencidir. Eğitim ve öğretim çalışmaları, etkinlikler hep bu eksen doğrultusunda düzenlenmelidir. İyi bir eğitimci, öğrenciyi okulda temel öge olarak kabul edip, onun her türlü gelişmesine rehberlik eden, yardımcı olan, onları iyi ve faydalı yurttaşlar olarak yetiştiren, bunu sağlarken de onlara değer veren, kişiliklerine saygı gösteren, onları iyi tanıyan bir yapıya sahip olmalıdır (Öztürk, 2005:126). Öğretmenlerin tutum ve davranışları öğrenciyi doğrudan etkilemektedir, dolayısıyla öğretmenlerin nitelikleri, eğitim ortamındaki tutum ve davranışları oldukça önem taşımaktadır. Richardson ve Stop (1987), iyi öğretmenin niteliklerini çocuklarla beraber olmaktan hoşlanma, kendine güven duyma, sınıfı düzenleme ve kontrol etme yeteneğine sahip olma şeklinde ifade etmiştir (Çakmak, 2001: 23). Öğretmenlerin etkinliği üzerine yapılan araştırmalar, görevde kararlılık, risk üstlenme ve yeniliklere açık olmanın öğretmenin etkinlik derecesini belirlediğini ifade etmektedir. Riske açık yapılar başarıyı ve yenilik üretme yoluyla yüksek seviyede rekabet gücünü beraberinde getirmektedir (Ashton-Webb, 1986, akt: Plourde). İyi bir öğretmen öğrencilerinden öğrenen, öğrencileriyle öğrenen ve öğrencileri için öğrenen kişidir. İyi bir öğretmenin sahip olduğu karakteristik özellikler şu şekilde özetlenebilir: İyi bir öğretmen bilgili ve akıllıdır. Yeni şeyler öğrenmeye heveslidir, öğrenme konusunda doyumuzdur, bilgi seviyesini sürekli genişletir, başarılabilmek için en iyi yöntemleri dener, iyi bir öğretmen her zaman öğrencidir. İyi bir öğretmen yüksek beklentilere sahiptir. Yüksek standartlar koymak, öğrencilerin en iyi hale gelmesini ve başarı güdüsüne sahip olmalarını sağlar. İyi öğretmenler risk üstlenir, risk üstlenmeyi teşvik eder ve hataları hazmedebilir. İyi bir öğretmen öğrenme ortamını özgürleştirir. Öğrencilerin problemlerini ve gelişimlerini iyi gözlemler. Sınıf içinde öğrenmeyi kolaylaştırıcı bir rolü vardır, öğrencilerin öğrenme ortamında aktif rol üstlenmelerine izin verir, onlara özgürlük tanır. İyi bir öğretmen neşeli ve esprilidir, komedyen değildir, fakat eğlendiricidir, dersi eğlenceli ve sevilebilecek bir hale getirmek için çaba harcar. Başarılı öğretmen, öğrenciyi korkutmadan derse dikkati çekebilen başarabilen öğretmendir. Öğrencilere şaka yapar ve yapılan şakalara karşı anlayışlıdır. İyi bir öğretmen anlayışlıdır, öğrencilerinin yapmış oldukları faaliyetleri hızlı ve kesin bir şekilde değerlendirebilir, ne gibi düzeltmelere ihtiyaç duyulduğunu, nelerin geliştirilebileceğini kavrayabilir, öğrencinin değerlendirilmesi öğretmenin değerlendirilmesi demektir ve önemlidir. İyi bir öğretmen

esnek bir anlayışa sahiptir, sınıf ortamıyla sınırlı değildir, öğretimi canlandırmak için toplumdaki yararlanırları, toplumla bağlantılıdır, ihtiyaç hissettiği konularda toplumu kaynak olarak kullanır. İyi bir öğretmen çok yönlüdür, yeni yöntemler öğrenerek öğrencilere aktarımlarda bulunmaya açıktır. İyi bir öğretmen basmakalıp cevapları kabul etmez, öğrenciye yaratıcı düşünmeyi öğretmeyi amaçlar, öğrencilerin orijinal fikirler üretebilmesi için çaba harcar. İyi bir öğretmen öğrencileri arasındaki dengeyi sağlayabilen öğretmendir. İyi bir öğretmen iyi bir iletişim gücüne sahiptir, öğrencileri sıkmaz, tartışmaya ve iletişime açıktır (Haskvitz, 2005).

Okullar eğitim işlevini öğretmenleri aracılığıyla yerine getirirler. Dolayısıyla, öğretmenler eğitim ortamlarına doğrudan etki eden, birincil bir role sahiptirler. Çalışma ortamında kadın öğretmenlerin talep ve önerilerinin dikkate alınması, başarılarında ödüllendirilmeleri, güncel gelişmeleri takip ederek mesleki gelişimlerine katkıda bulunmak amacıyla çeşitli hizmet içi eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesi, çalışma koşullarının iyileştirilmesi eğitimdeki verimin daha da artmasını sağlayacaktır.

2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICATION)

Bu araştırmada kadının çalışma hayatındaki konumu, kadın öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine ve çalıştıkları okul ortamına bakış açıları, çalışma ortamlarında risk ve sorumluluk üstlenebilme durumları araştırılmıştır. Bu amaç doğrultusunda kadın öğretmenlerin öğrencileri için örnek davranış modeli oluşturabilmeleri, okulun başarı ya da başarısızlığından kendilerini sorumlu hissetmeleri, eğitim ortamında risk ve sorumluluk üstlenebilmeleri, mesleki gelişimleri, dersi sunma becerileri, sınıftaki olumsuz davranışları kontrol edebilmeleri, öğrencilerin öğretmenlere derste merak ettiklerini rahatlıkla sorabilmeleri, öğrencilerin sınıf dışında öğretmenleriyle konuşabilmeleri konularında öğretmen görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığı araştırılmıştır; ayrıca, kadın öğretmenlerin branş, hizmet yılı, yöneticilik deneyimi, okullarından memnun olma durumları, öğrenciler tarafından en çok sevilen öğretmen karakteri hakkındaki görüşleri incelenmiştir.

3. YÖNTEM (METHOD)

3.1. Evren ve Örneklem

(The Universe and the Sample of the Study)

Araştırmanın evrenini, 2004-2005 eğitim-öğretim yılında Elazığ il merkezinde bulunan Kaya Karakaya Fen Lisesi, Elazığ Anadolu Lisesi, A. Kabaklı Anadolu Öğretmen Lisesi, Elazığ Anadolu Teknik Lisesi, İmam Hatip Lisesi, Öğr. S. Avar Anadolu Kız Meslek Lisesi, Özel Yavuz Selim Lisesi, Gazi Lisesi, Korgeneral Hulusi Sayın Lisesi, 75. Yıl Lisesi, Karşıyaka Lisesi ve Elazığ Lisesi'nde görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Örneklem ise, ilgili evrenden anketi cevaplamayı kabul eden 81 kadın öğretmendir.

3.2. Verilerin Toplanması ve Analizi

(Collection and Analysis of Datas)

Araştırmada, veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen anket formu, konuyla ilgili yerli ve yabancı literatür taranarak, Eğitim Bilimleri Bölümündeki öğretim üyelerinin görüşlerine başvurularak ve daha önce aynı konuyla ilgili yapılmış araştırmalardan yararlanılarak (Şişman, 2002a:224; Töremen, 2001:127) elde edilmiştir. Geliştirilen taslak ankette, hem olumlu, hem de olumsuz yargılara yer veren likert tipi 60 madde yer almıştır. Uygulama için gerekli izinler alındıktan sonra, taslak anket Elazığ il merkezinde yer alan Elazığ

Mehmet Akif Ersoy Lisesi ve Özel Harput Lisesi'nde görev yapan öğretmenlere ön deneme olarak uygulanmıştır. Ön deneme için 50 öğretmen anketi dağıtılmış; 40 adet öğretmen anketi toplanabilmiştir. Ön deneme sonunda elde edilen veriler, SPSS 10.0 paket programında işlenerek faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizinde faktör yükü 0,35 ve üzerinde olan maddeler alınmış, 0,35'in altında olan 13 madde işlerliği olmadığı için anketten çıkartılmıştır (Büyüköztürk, 2003: 118; Tavşancıl, 2002:46). Bu çalışmada anketteki 47 maddeden 8'ine yer verilmiştir (Gezer, 2005).

Anketin güvenilirliğine ilişkin istatistiksel veriler şöyledir:

Cronbach Alpha	= 0,9420
KMO (Kaiser-Meyer-Olkin)	= 0,893
Barlett Testi	= 6915,862

Cronbach alpha değerinin 0,70'den yüksek olması (Büyüköztürk, 2003:165), anket maddelerinin güvenilir olduğunu göstermektedir.

Ön deneme ve faktör analizi sonrasında son şeklini alan anketin kişisel bilgiler kısmında, öğretmenlerin cinsiyetleri, branşları, hizmet yılları, yöneticilik deneyimleri, okuldan memnun olma durumları, öğrenciler tarafından en çok sevilen öğretmen karakteri hakkındaki görüşleri yer almaktadır. Anketin ikinci bölümünde ise öğretmenlere okul ortamı hakkındaki görüşleri sorulmuştur.

Veriler, araştırmacılar tarafından öğretmenlere yönelik olarak geliştirilen, anket formuyla elde edilmiştir. Uygulama için gerekli izinlerin alınması, anketlerin çoğaltılması, araştırma kapsamında yer alan okullara dağıtılması, doldurulan anketlerin toplanması işlemleri araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Örneklem içerisinde yer alan liselere 450 adet öğretmen anketi dağıtılmış, uygulamadan sonra geri toplanamayan veya geçersiz sayılan anketler dışında, 255 adet öğretmen anketi elde edilmiştir. Bu çalışmada 81 kadın öğretmen ile ilgili veriler yer verilmiştir. Ayrıca aynı okullarda öğrenim gören 1020 öğrenciye, öğretmen ve öğrenci görüşlerini kıyaslama amacıyla anket dağıtılmıştır.

Verilerin analizine yönelik olarak öncelikle araştırma kapsamında yer alan öğretmenlerden elde edilen veriler SPSS for Windows 10.0 paket programında işlenmiştir. Öğretmenlerin kişisel özellikleri ile ilgili tanımlayıcı istatistiksel analizler için frekans ve yüzde alma teknikleri uygulanmıştır. Okul ortamına ilişkin belirli konularda öğretmenlerin görüşlerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla tek örneklem X^2 testi uygulanmıştır, yapılan analizler tablolar halinde düzenlenmiş ve yorumlanmıştır (Büyüköztürk, 2003; Karasar, 2003).

Öğretmenlerin okul ortamı hakkındaki görüşlerine ilişkin verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması yapılırken, "Tamamen katılıyorum" seçeneğine 4,21-5,00, "Katılıyorum" seçeneğine 3,41-4,20, "Kısmen katılıyorum" seçeneğine 2,61-3,40, "Katılmıyorum" seçeneğine 1,81-2,60 ve "Hiç katılmıyorum" seçeneğine ise 1,00-1,80 arası puanlar verilmiştir.

4. BULGU VE YORUMLAR (SYMPTOMS AND COMMENTS)

4.1. Kişisel Bilgilere İlişkin Bulgular

(The Symptoms About Personal Knowledges)

Tablo 1'de araştırma kapsamında yer alan kadın öğretmenlerin kişisel bilgilerine ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 1'e göre, öğretmenlerden %27,2'si Fen-Matematik branşlarında, %29,6'sı Sosyal-Edebi branşlarda ve %43,2'si ise Yabancı Dil-Mesleki branşlarda görev yapmaktadır. Öğretmenlerin hizmet yılları incelendiğinde, %25,9'unun 1-5 yıl, %29,6'sının 6-10 yıl, %33,3'ünün 11-15 yıl ve %11,1'inin 15 yılın üzerinde görev yapmış oldukları tespit edilmiştir. Öğretmenlerin %92,6'sının yöneticilik deneyimine

sahip olmadığı, %7,4'ünün yöneticilik deneyimine sahip olduğu; yine %88,9'unun okullarından memnun olduğu, %11,1'inin ise okullarından memnun olmadığı belirlenmiştir. Son olarak, araştırmaya katılan öğretmenlerin öğrenciler tarafından en çok sevilen öğretmen karakteri hakkındaki görüşlerine bakıldığında, %33,3'ünün dost-arkadaş karakterindeki öğretmenlerin, %28,4'ünün yol gösterici-rehber karakterindeki öğretmenlerin, %23,5'inin yardımsever karakterdeki öğretmenlerin ve %14,8'inin diğer karakter özelliklerine sahip öğretmenlerin öğrenciler tarafından en çok sevilen öğretmen karakterini oluşturduğunu düşündükleri görülmektedir (diğer seçeneğinin içerisinde, bilim adamı-dersi iyi öğretebilen kişi, lider, otoriter ve anne-baba karakteri yer almaktadır).

Tablo 1. Kadın Öğretmenlere İlişkin Kişisel Bilgiler
Table 1. The Personal Knowledges About The Women Teachers)

Seçenekler	f	%
Branş		
Fen-Matematik	22	27,2
Sosyal-Edebi Branşlar	24	29,6
Mesleki Branşlar-Yabancı Dil	35	43,2
Hizmet yılı		
1-5 yıl	21	25,9
6-10 yıl	24	29,6
11-15 yıl	27	33,3
16 ve üzeri yıl	9	11,1
Yöneticilik deneyimi		
Yok	75	92,6
Var	6	7,4
Okullarından memnun olma durumları		
Memnun	72	88,9
Memnun Değil	9	11,1
Öğrenciler tarafından en çok sevilen öğretmen karakteri hakkındaki görüşleri		
Dost-Arkadaş	27	33,3
Yol Gösterici-Rehber	23	28,4
Yardımsever	19	23,5
Diğer	12	14,8

4.2. Araştırma Kapsamında Yer Alan Kadın Öğretmenlerin Okul Ortamına İlişkin Görüşleri (The Opinions About the School Environment of the Women Teachers Within This Research)

Tablo 2'de araştırma dahilindeki kadın öğretmenlerin okul ortamı ile ilgili bazı konulardaki görüşlerine ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 2'de verilen tek örneklem X^2 testi sonucuna göre, "Öğrencilerim için ideal, örnek davranış modeli oluşturmaya çalışırım" görüşü ile ilgili olarak, kadın öğretmenlerin görüşlerinin aritmetik ortalamasının **tamamen katılıyorum** ($\bar{X}=4,25$) şeklinde olduğu; öğretmenlerin hiç katılmıyorum ve katılmıyorum seçeneklerini hiç tercih etmediği, öğretmenlerin 12'sinin kısmen katılıyorum, 37'sinin katılıyorum, 32'sinin tamamen katılıyorum seçeneklerini tercih ettikleri görülmüştür. Öğretmenlerin öğrenciler için örnek davranış modeli oluşturma hakkındaki görüşleri arasında gözlenen fark anlamlı bulunmuştur ($X^2(2)=12,963$, $p<.05$). Aynı soruya öğrencilerin, cinsiyet ayrımı yapmadan tüm öğretmenlerinin kendilerine örnek davranış modeli oluşturabilmeleri konusunda verdikleri cevap kısmen katılıyorum ($\bar{X}=2,99$) şeklindedir. Öğretmenlerin öğrencileri için örnek davranış

modeli oluşturabilmeleri konusunda öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı fark olduğu, öğrencilerin konuya öğretmenlerden daha olumsuz bir bakış açısıyla baktıkları tespit edilmiştir. Bu konuyla ilgili olarak, öğretmenlerin öğrencilere örnek olma konusunda üzerlerine düşen görevi yerine getirdiklerini düşündükleri, öğrencilerin ise bu görüşe kısmen katıldıkları söylenebilir. Öğretmenler yaygın bir biçimde rol modeli kişiler olarak kabul edilmiş, öğrencilerin sıklıkla öğretmenlerini rol modeli olarak kabul ettikleri araştırmalarla desteklenmiştir (Şişman, 2002a:159).

Tablo 2. Araştırma kapsamında yer alan kadın öğretmenlerin, okul ortamı ile ilgili bazı konulardaki görüşlerine ilişkin tek örneklem kay-kare testi sonuçları

(Table 2. The Results of the one Sample Chi-Square Test Related to the Opinions on Some of the Subjects About the School Environment of the Women Teachers Within This Research)

Sorular		Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum	X ²	sd	p	\bar{X}	s
Öğrencilerim için ideal, örnek davranış modeli oluşturmaya çalışırım.	Gözlenen Sayı	-	-	12	37	32	12,963	2	,002	4,25	0,70
	Beklenen Sayı	-	-	27	27	27					
Okulun başarı ya da başarısızlığında kendimi doğrudan sorumlu hissedirim.	Gözlenen Sayı	1	5	21	41	13	62,025	4	,000	3,74	0,85
	Beklenen Sayı	16,2	16,2	16,2	16,2	16,2					
Eğitimin kalitesi için gerektiğinde risk almaktan çekinmem.	Gözlenen Sayı	2	4	14	37	24	52,395	4	,000	3,95	0,95
	Beklenen Sayı	16,2	16,2	16,2	16,2	16,2					
Mesleki yönden sürekli kendimi geliştirmeye çalışırım.	Gözlenen Sayı	-	1	11	38	31	43,790	3	,000	4,22	0,72
	Beklenen Sayı	-	20,3	20,3	20,3	20,3					
Dersi sunma becerilerimin oldukça iyi olduğunu düşünüyorum.	Gözlenen Sayı	-	-	13	41	27	29,852	2	,000	4,17	0,69
	Beklenen Sayı	-	-	27	27	27					
Sınıftaki olumsuz davranışları kontrol ederim.	Gözlenen Sayı	-	-	4	46	29	36,284	3	,000	4,28	0,60
	Beklenen Sayı	-	-	27	27	27					
Öğrencilerim bana derste merak ettiklerini rahatlıkla sorabiliyor	Gözlenen Sayı	-	5	9	30	37	44,123	4	,000	4,22	0,88
	Beklenen Sayı	-	20,3	20,3	20,3	20,3					
Öğrencilerime benimle sınıf dışında tartışma ve konuşma olanağı vermem.	Gözlenen Sayı	33	26	6	15	1	14,519	2	,001	2,07	1,16
	Beklenen Sayı	16,2	16,2	16,2	16,2	16,2					

n=81

"Okulun başarı ya da başarısızlığında kendimi doğrudan sorumlu hissederim" görüşü ile ilgili olarak, kadın öğretmenlerin görüşlerinin aritmetik ortalamasının **katılıyorum** ($\bar{X}=3,74$) şeklinde olduğu; öğretmenlerin 1'inin hiç katılmıyorum, 5'inin katılmıyorum, 21'inin kısmen katılıyorum, 41'inin katılıyorum, 13'ünün tamamen katılıyorum seçeneklerini tercih ettikleri görülmüştür. Öğretmenlerin okulun başarı ya da başarısızlığında sorumluluk üstlenme hakkındaki görüşleri arasında gözlenen fark anlamlı bulunmuştur ($X^2(4)=62,025$, $p<.05$). Aynı soruya öğrencilerin, cinsiyet ayrımı yapmadan tüm öğretmenlerinin okulun başarı ya da başarısızlığında sorumluluk üstlenmeleri konusunda verdikleri cevap kısmen katılıyorum ($\bar{X}=2,84$) şeklindedir. Öğretmenlerin okulun başarı ya da başarısızlığında sorumluluk üstlenmeleri konusunda öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı fark olduğu, öğrencilerin konuya öğretmenlerden daha olumsuz bir bakış açısıyla baktıkları tespit edilmiştir. Bu konuyla ilgili olarak, öğretmenlerin okulun başarı ya da başarısızlığında sorumluluk üstlendiklerini düşündükleri, öğrencilerin ise bu görüşe kısmen katıldıkları söylenebilir.

"Eğitimin kalitesi için gerektiğinde risk almaktan çekinmem" görüşü ile ilgili olarak, kadın öğretmenlerin görüşlerinin aritmetik ortalamasının **katılıyorum** ($\bar{X}=3,95$) şeklinde olduğu; öğretmenlerin 2'sinin hiç katılmıyorum, 4'ünün katılmıyorum, 14'ünün kısmen katılıyorum, 37'sinin katılıyorum, 24'ünün tamamen katılıyorum seçeneklerini tercih ettikleri görülmüştür. Öğretmenlerin eğitimin kalitesi için risk alma hakkındaki görüşleri arasında gözlenen fark anlamlı bulunmuştur ($X^2(4)=52,395$, $p<.05$). Aynı soruya öğrencilerin cinsiyet ayrımı yapmadan tüm öğretmenlerinin okul ortamında risk üstlenmeleri konusunda verdikleri cevap kısmen katılıyorum ($\bar{X}=2,88$) şeklindedir. Öğretmenlerin okul ortamında gerektiğinde risk üstlenme konusunda öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı fark olduğu, öğrencilerin konuya öğretmenlerden daha olumsuz bir bakış açısıyla baktıkları tespit edilmiştir. Bu konuyla ilgili olarak, öğretmenlerin okul ortamında gerektiğinde risk üstlendiklerini düşündükleri, öğrencilerin ise bu görüşe kısmen katıldıkları söylenebilir.

"Mesleki yönden sürekli kendimi geliştirmeye çalışırım" görüşü ile ilgili olarak, kadın öğretmenlerin görüşlerinin aritmetik ortalamasının **tamamen katılıyorum** ($\bar{X}=4,22$) şeklinde olduğu; öğretmenlerin hiç katılmıyorum seçeneğini hiç tercih etmediği, öğretmenlerin 1'inin katılmıyorum, 11'inin kısmen katılıyorum, 38'inin katılıyorum, 31'inin tamamen katılıyorum seçeneklerini tercih ettikleri görülmüştür. Öğretmenlerin mesleki yönden kendilerini geliştirme hakkındaki görüşleri arasında gözlenen fark anlamlı bulunmuştur ($X^2(3)=43,790$, $p<.05$). Aynı soruya öğrencilerin, öğretmenlerinin mesleki yönden kendilerini geliştirmeleri konusunda verdikleri cevap kısmen katılıyorum ($\bar{X}=3,09$) şeklindedir. Öğretmenlerin mesleki yönden kendilerini geliştirmeleri konusunda öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı fark olduğu, öğrencilerin konuya öğretmenlerden daha olumsuz bir bakış açısıyla baktıkları tespit edilmiştir. Bu konuyla ilgili olarak, öğretmenlerin mesleki yönden kendilerini geliştirmeleri konusunda üzerlerine düşen görevi yerine getirdiklerini düşündükleri, öğrencilerin ise bu görüşe kısmen katıldıkları söylenebilir. Uzmanlık alanıyla ilgili bilgileri aktarmakla yükümlü olan öğretmenlerin meslekî açıdan bilgi düzeylerini geliştirme konusunda sürekli çaba göstermeleri meslekî yeterliliklerine katkıda bulunmaktadır (Şişman, 2002b: 23). Öğretmenlerin mesleki beceriler yönünden sürekli kendilerini yenileme ve geliştirme arzu ve çabası içinde olmaları okulun ve eğitim

kadrosunun dinamik olması açısından önem taşımaktadır (Şişman, 2002a: 158). Okul geliştirme çalışmaları, kısa kurslar, atölye ve laboratuvar çalışmaları, bireysel araştırmalar öğretmenlerin mesleki gelişimlerine katkı sağlayan faaliyetlerdir (Balci, 2002: 139).

"Dersi sunma becerilerimin oldukça iyi olduğunu düşünüyorum" görüşü ile ilgili olarak, kadın öğretmenlerin görüşlerinin aritmetik ortalamasının **katılıyorum** ($\bar{X}=4,17$) şeklinde olduğu; öğretmenlerin hiç katılmıyorum ve katılmıyorum seçeneklerini hiç tercih etmediği, öğretmenlerin 13'ünün kısmen katılıyorum, 41'inin katılıyorum, 27'sinin tamamen katılıyorum seçeneklerini tercih ettikleri görülmüştür. Öğretmenlerin dersi sunma becerilerinin yeterliği hakkındaki görüşleri arasında gözlenen fark anlamlı bulunmuştur ($X^2(2)=29,852$, $p<.05$). Aynı soruya öğrencilerin cinsiyet ayrımı yapmadan tüm öğretmenlerinin dersi sunma becerilerinin iyi olması konusunda verdikleri cevap kısmen katılıyorum ($\bar{X}=3,01$) şeklindedir. Öğretmenlerin dersi sunma becerilerinin iyi olması konusunda öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı fark olduğu, öğrencilerin konuya öğretmenlerden daha olumsuz bir bakış açısıyla baktıkları tespit edilmiştir. Bu konuyla ilgili olarak, öğretmenlerin dersi iyi bir şekilde sunma konusunda üzerlerine düşen görevi yerine getirdiklerini düşündükleri, öğrencilerin ise bu görüşe kısmen katıldıkları sonucu çıkarılabilir. Öğretmenlerle ilgili yapılmış olan bir araştırmada, ideal öğretmenin nasıl olması gerektiği konusıyla ilgili olarak, kadın öğretmenlerin daha çok dış görünüme, ifadeye, anlatıma ve insan ilişkilerine vurguda bulunduğu; dersin içeriğine, derse hakim olmaya, en iyi şekilde ders işlemeye yönelik fazla vurguda bulunmadıkları ifade edilmiştir (Acar ve Diğerleri, 1999: 65). Yapılan bu çalışmada ise, derse hakim olma, dersi iyi bir şekilde sunma konusunda kadın öğretmenlerin görevlerini iyi bir şekilde yerine getirdiklerini ifade ettikleri tespit edilmiştir.

"Sınıftaki olumsuz davranışları kontrol ederim" görüşü ile ilgili olarak, kadın öğretmenlerin görüşlerinin aritmetik ortalamasının **tamamen katılıyorum** ($\bar{X}=4,28$) şeklinde olduğu; öğretmenlerin hiç katılmıyorum ve katılmıyorum seçeneklerini hiç tercih etmediği, öğretmenlerin 4'ünün kısmen katılıyorum, 46'sının katılıyorum, 29'unun tamamen katılıyorum seçeneklerini tercih ettikleri görülmüştür. Öğretmenlerin sınıftaki olumsuz davranışları kontrol etme konusundaki görüşleri arasında gözlenen fark anlamlı bulunmuştur ($X^2(3)=36,284$, $p<.05$). Aynı soruya öğrencilerin cinsiyet ayrımı yapmadan tüm öğretmenlerinin sınıftaki olumsuz davranışları kontrol edebilmeleri konusunda verdikleri cevap kısmen katılıyorum ($\bar{X}=3,35$) şeklindedir. Öğretmenlerin sınıf içindeki olumsuz davranışları kontrol etmeleri konusunda öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı fark olduğu, öğrencilerin konuya öğretmenlerden daha olumsuz bir bakış açısıyla baktıkları tespit edilmiştir. Bu konuyla ilgili olarak, öğretmenlerin sınıf içindeki olumsuz davranışları kontrol edebilme konusunda üzerlerine düşen görevi yerine getirdiklerini düşündükleri, öğrencilerin ise bu görüşe kısmen katıldıkları söylenebilir. Sınıfın iyi yönetilmesi, eğitimde başarılı olmak için ilk adım olarak kabul edilmekte, iyi bir sınıf yönetimi konusunda öğretmenin liderlik rolü ön plana çıkmakta, grup dinamizmini bilmesi önem kazanmakta, sınıf yönetiminde başarılı olanlar genellikle iyi öğretmen özelliklerini taşımaktadır (Demirel, 2003:169). Bu konuyla ilgili olarak, öğretmenlere, öğrencilerin istenmeyen davranışlarıyla başa çıkma stratejilerinin, öğrencilerin istenilmeyen davranışları ortaya çıkmadan önce bu davranışların hangi stratejilerle önlenebileceğinin, ortaya çıkmış olan olumsuz davranışlara etkili bir şekilde nasıl tepki verileceğinin, öğrencilerde olumlu davranışların

nasıl geliştirilip pekiştirileceğinin öğretilmesi önem kazanmaktadır (Türnüklü-Yıldız, 2002:36).

"Öğrencilerim bana derste merak ettiklerini rahatlıkla sorabiliyor" görüşü ile ilgili olarak, kadın öğretmenlerin görüşlerinin aritmetik ortalamasının **tamamen katılıyorum** ($\bar{X}=4,22$) şeklinde olduğu; öğretmenlerin hiç katılmıyorum seçeneğini hiç tercih etmediği, öğretmenlerin 5'inin katılmıyorum, 9'unun kısmen katılıyorum, 30'unun katılıyorum, 37'sinin tamamen katılıyorum seçeneklerini tercih ettikleri görülmüştür. Öğretmenlerin öğrencilere derste merak ettiklerini sorma konusunda imkan tanımaları ile ilgili görüşleri arasında gözlenen fark anlamlı bulunmuştur ($X^2(4)=44,123$, $p<.05$). Aynı soruya öğrencilerin cinsiyet ayrımı yapmadan tüm öğretmenlerinin kendilerine derste merak ettiklerini sorma konusunda imkan tanımaları ile ilgili verdikleri cevap kısmen katılıyorum ($\bar{X}=3,20$) şeklindedir. Öğretmenlerin öğrencilere derste merak ettiklerini sorma konusunda imkan tanımaları konusunda öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı fark olduğu, öğrencilerin konuya öğretmenlerden daha olumsuz bir bakış açısıyla baktıkları tespit edilmiştir. Bu konuyla ilgili olarak, öğretmenlerin öğrencilere derste merak ettiklerini sorma konusunda imkan tanıma konusunda üzerlerine düşen görevi yerine getirdiklerini düşündükleri, öğrencilerin ise bu görüşe kısmen katıldıkları söylenebilir.

"Öğrencilerime benimle sınıf dışında tartışma ve konuşma olanağı vermem" görüşü ile ilgili olarak, kadın öğretmenlerin görüşlerinin aritmetik ortalamasının **katılmıyorum** ($\bar{X}=2,07$) şeklinde olduğu; öğretmenlerin 33'ünün hiç katılmıyorum, 26'sının katılmıyorum, 6'sının kısmen katılıyorum, 15'inin katılıyorum, 1'inin tamamen katılıyorum seçeneklerini tercih ettikleri görülmüştür. Öğretmenlerin sınıf dışında öğrencilere konuşma olanağı tanıma hakkındaki görüşleri arasında gözlenen fark anlamlı bulunmuştur ($X^2(2)=14,519$, $p<.05$). Aynı soruya öğrencilerin cinsiyet ayrımı yapmadan tüm öğretmenlerinin sınıf dışında öğrencilere konuşma olanağı tanımaları konusunda verdikleri cevap kısmen katılıyorum ($\bar{X}=2,81$) şeklindedir. Öğretmenlerin, öğrencilere sınıf dışında konuşma olanağı tanımaları konusunda öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı fark olduğu, öğrencilerin konuya öğretmenlerden daha olumsuz bir bakış açısıyla baktıkları tespit edilmiştir. Bu konuyla ilgili olarak, öğretmenlerin sınıf dışında öğrencilere konuşma olanağı tanımaları konusunda üzerlerine düşen görevi yerine getirdiklerini düşündükleri, öğrencilerin ise bu görüşe kısmen katıldıkları söylenebilir. Etkili okullarda bütün öğretmenler, bütün ortamlarda öğrencilerle ilgili sorumluluk üstlenmekte, etkisiz okullarda ise öğretmenler sınıf içi rollerinin dışında, sınıf dışı ortamlarda öğrencilerle ilgili sorumluluk kabul etmek istememektedir. Öğretmenlerin, öğrencilerle sadece sınıf ortamında değil, sınıf ve okul dışı ortamlarda da öğrencileriyle ilgili sorumluluk üstlenmeleri gerekmektedir (Edmonds, 1979, akt: Şişman, 2002a: 159).

5. SONUÇ ve ÖNERİLER (THE RESULT AND THE SUGGESTIONS)

Araştırmanın bulgu ve yorumlar kısmında öğretmenlerin branşlarına, hizmet yıllarına, yöneticilik deneyimlerine, okuldan memnun olma durumlarına, öğrenciler tarafından en çok sevilen öğretmen karakteri hakkındaki görüşlerine ilişkin kişisel bilgiler ve kadın öğretmenlerin öğrencilere örnek davranış modeli oluşturabilmeleri, okulun başarı ya da başarısızlığında kendilerini sorumlu hissetmeleri, eğitimin kalitesi için risk alıp almama durumları, meslekî gelişimleri, dersi sunma becerileri, sınıf ortamındaki olumsuz davranışları kontrol edebilmeleri, öğrencilerin derste merak

ettiklerini sormalarına imkan tanımaları, öğrencilere sınıf dışında tartışma, konuşma imkanı tanımaları konularındaki görüşlerini ölçmeye yönelik alt amaçlar yer almaktadır.

Buna göre, öğretmenlerin okul ortamıyla ilgili belirli konulardaki görüşleri şu şekilde özetlenebilir: Öğretmenler, "Öğrencilerim için ideal, örnek davranış modeli oluşturmaya çalışırım" görüşü ile ilgili olarak "tamamen katılıyorum", "Okulun başarı ya da başarısızlığında kendimi doğrudan sorumlu hissedirim" görüşü ile ilgili olarak "katılıyorum", "Eğitimin kalitesi için gerektiğinde risk almaktan çekinmem" görüşü ile ilgili olarak "katılıyorum", "Mesleki yönden sürekli kendimi geliştirmeye çalışırım" görüşü ile ilgili olarak "tamamen katılıyorum", "Dersi sunma becerilerimin oldukça iyi olduğunu düşünüyorum" görüşü ile ilgili olarak "katılıyorum", "Sınıftaki olumsuz davranışları kontrol ederim" görüşü ile ilgili olarak "tamamen katılıyorum", "Öğrencilerim bana derste merak ettiklerini rahatlıkla sorabiliyor" görüşü ile ilgili olarak "tamamen katılıyorum", "Öğrencilerime benimle sınıf dışında tartışma ve konuşma olanağı vermem" görüşü ile ilgili olarak "katılmıyorum" seçeneğini tercih ettikleri tespit edilmiştir. Dolayısıyla, kadın öğretmenlerin öğrencilere örnek davranış modeli oluşturabilmeleri, okulun başarı ya da başarısızlığında kendilerini sorumlu hissetmeleri, eğitimin kalitesi için risk alıp almama durumları, meslekî gelişimleri, dersi sunma becerileri, sınıf ortamındaki olumsuz davranışları kontrol edebilmeleri, öğrencilerin derste merak ettiklerini sormalarına imkan tanımaları, öğrencilere sınıf dışında tartışma, konuşma imkanı tanımaları konularında yeterli olduklarını ifade ettikleri söylenebilir. Aynı konularla ilgili olarak öğrencilerin, öğretmenleri hakkındaki görüşlerini ise kısmen katılıyorum şeklinde ifade ettikleri, öğretmenlerin görüşlerinden daha olumsuz bir bakış açısına sahip oldukları tespit edilmiştir. Genel olarak bakıldığında, okul ortamıyla ilgili bu konularda öğretmenlerin hep olumlu görüşler belirtmelerinin, buna karşın öğrencilerin daha az olumlu görüşler belirtmelerinin, öğretmenlerin özeleştiri yapmaktan çekindikleri veya öğrencilerin öğretmenlerine karşı genel olarak daha az olumlu bir bakış açısına sahip oldukları yorumları akla gelmektedir. Bunun dışında, öğretmenlerin ilgili konularda hep olumlu görüşler belirtmeleri, özgüven duygularının gelişmiş olduğu şeklinde de yorumlanabilir. Sonuç olarak, öğretmenlerin okul ortamında risk ve sorumluluk üstlenebilme durumuyla ilgili tutum ve görüşlerinin olumlu olduğu, öğrencilerin de öğretmenlerinin bu niteliklere sahip olduklarına kısmen katıldıkları tespit edilmiştir.

Bu çalışma sonucunda kadın öğretmenlerin, verdikleri ifadeler doğrultusunda, çalıştıkları okul ortamıyla ilgili tutum ve görüşlerinin olumlu olduğu belirlenmiştir. Toplumda bazı meslekler ve roller kadınlar için uygun olarak nitelendirilmektedir. Öğretmenlik mesleği de kadınlar için uygun olduğu düşünülen meslekler arasında ilk sıralarda yer almaktadır. Kadınların öğretmenlik mesleğinde başarılı oldukları toplum tarafından genel kabul görmektedir. Çalışma ortamında kadın öğretmenlerin talep ve önerilerinin dikkate alınması, başarılarında ödüllendirilmeleri, güncel gelişmeleri takip ederek mesleki gelişimlerine katkıda bulunmak amacıyla daha sık aralıklarla çeşitli hizmet içi eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesi, çalışma koşullarının iyileştirilmesi eğitimdeki verimin daha da artmasını sağlayacaktır.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

- Acar, F. ve Diğerleri, (1999). Cinsiyete Dayalı Ayrımcılık (Türkiye’de Eğitim Sektörü Örneği), T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, Ankara: Cem Web Ofset.
- Aydın, M.O., (1999). Yasal Açıdan Kadın İşgücü, TİSK, Türkiye’de Kadın İşgücü Seminerleri I-II, 28 Nisan 1999, Bursa
- Aytaç, S., (1999). Çalışma Yaşamında Kadın ve Kariyer, TİSK, Türkiye’de Kadın İşgücü Seminerleri I-II, 28 Nisan 1999, Bursa
- Balcı, A. (2002). Etkili Okul Geliştirme (Kuram, Uygulama ve Araştırma), Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Balcı, B., (2006). Öğretmen Yetiştirmeden Teknoloji Kullanımı”, (Erişim Tarihi: 02.05.2006)
- www.fedu.metu.edu.tr/ufbmek-5/b_kitabi/PDF/Teknoloji/Bildiri/t323d.pdf
- Biçerli, M.K., (2004). İşsizlikle Mücadelede Aktif İstihdam Politikaları, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları
- Brain, M., (1998). Emphasis On Teaching (What Is Good Teaching?), (Erişim Tarihi: 02.05.2006)
- <http://www.bygpub.com/eot/eot1.htm>
- Büyüköztürk, Ş., (2003). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Çakmak, M., (2001). Etkili Öğretimin Gerçekleştirilmesinde Öğretmenin Rolü”, Çağdaş Eğitim Dergisi, 274(22-26).
- Demir, G., (1997). Eğitim - Meslek-Çalışma Bağlamında Kadının Durumu”, Çağdaş Eğitim Dergisi, 234 (23-24).
- Demirel, A. ve Diğerleri, (1999). Çalışmaya Hazır İşgücü Olarak Kentli Kadın ve Değişimi, T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, Ankara: Cem Web Ofset
- Demirel, Ö., (2003). Öğretimde Planlama ve Değerlendirme (Öğretme Sanatı), Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Eyüboğlu, A. ve Diğerleri, (2000). Kentlerde Kadınların İş Yaşamına Katılım Sorunlarının Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Boyutları, T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, Ankara: Cem Web Ofset.
- Ekin, N., (1990). Değişen Bir Toplumda Kadın İstihdamının Geliştirilmesi, 7-8 Kasım 1989, İstanbul, Ankara: İş ve İşçi Bulma Kurumu İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı
- Gezer, B., (2005). Okul Kültürünün, Öğrenci Başarısı Üzerindeki Etkileri (Elazığ İli Örneği), Elazığ: Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi
- Haskvitz, A., (2005). Top Eleven Traits Of A Good Teacher”, (Erişim Tarihi: 02.05.2007)
- <http://www.ednews.org/articles/550/1/Top-Eleven-Traits-of-a-Good-Teacher/Page1.html>
- Karasar, N. (2003). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara:Nobel Yayın Dağıtım.
- Oktar, T., (1998). Osmanlı Toplumunda Kadının Çalışma Yaşamı, İstanbul: Bil,m Teknik Yayınevi
- Özar, Ş., (2000). Kadın İstihdamı İçin Yeni Perspektifler ve Kadın İşgücüne Muhtemel Talep, T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, Ankara: Cem Web Ofset
- Öztürk, H., (2005). Sosyolojik Yansımalar, Ankara: Babil Yayıncılık.

- Plourde, L.A., (2007). The Genesis Of Science Teaching In The Elementary School: The Influence Of Student Teaching", (Erişim Tarihi: 02.05.2007)
- http://www.ed.psu.edu/CI/Journals/2001aets/sul_08_plourde.rtf
- Seferoğlu, S.S., (2001). Elementary school teachers perceptions of professional development (Sınıf Öğretmenlerinin Meslekî Gelişimle İlgili Algıları), Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 20, ss:117-125.
- Şişman, M., (2002a). Eğitimde Mükemmellik Arayışı (Etkili Okul). Ankara: Pegem A Yayınları.
- Şişman, M., (2002b). Öğretmenlik Mesleğine Giriş. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Tavşancıl, E., (2002). Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi. Ankara: Nobel Yayınları
- Tokol, A., (1999). Dünya'da Kadın İşgücü, TİSK, Türkiye'de Kadın İşgücü Seminerleri I-II, 28 Nisan 1999, Bursa
- Töremen, F., (2001). Öğrenen Okul. Ankara: Nobel Yayınları.
- Türnüklü, A. ve Yıldız, V., (2002). Öğretmenlerin Öğrencilerin İstenmeyen Davranışlarıyla Başa Çıkma Stratejileri (II)", Çağdaş Eğitim Dergisi, 285 (32-36).
- Unesco, Women Teachers, (Erişim Tarihi: 02.05.2006)
- http://portal.unesco.org/education/ev.php?URL_ID=15498&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201&reload=1057045098
- Went, R., (2001). Küreselleşme (Neoliberal İddialar, Radikal Yanıtlar), İstanbul: Yazın Yayıncılık.